

Сміхова культура старої України

Збірник наукових статей

“АКТА”

Збірник укладено на основі матеріалів міжнародної наукової конференції «Сміхова культура середньовічної і ранньомодерної України» (Харків, 19–20 жовтня 2019 р.), що її проводила Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України, Колегія Патріярха Мстислава та кафедра історії української літератури Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна з нагоди 400-річчя появи на ярмарковій сцені Кам'янки-Струмилової (нині Кам'янка-Бузька Львівської обл.) двох інтермедій українською мовою до драми Якуба Гаватовича «Tragedia albo Wizerunek śmierci Jana Chrzcziciela, Przesłańca Bożego» 24 червня 1619 р.

Упорядкував архієпископ Ігор Ісіченко, доктор філологічних наук, професор.

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка 07 липня 2020 р. (протокол №3).

УДК 008:7.049.2(477)"16/17"

ISBN 978-966-8917-93-6

© Наукове видавництво «Акта», видання, 2020

Інтермедії, як складова частина шкільної драми, мусили б були зникнути разом із нею, тобто десь у середині XVIII ст. Проте вони все ще з'являлися в другій половині XVIII ст. ... Як і раніше, інтермедії тяжіють до поєднання різних діалектів і жаргонів, часто з пересадками.

...

Сатиричні та гумористичні вірші, як правило, були анонімні. Їх писали та розносили мандровані дяки, поширюючи традицію барокової поезії, в ґрунті речі релігійної за змістом і церковнослов'янської за мовою, на низьку тематику та діалектний мовний матеріал, внаслідок чого церковнослов'янськи перетворювалися радше на засіб створення комічного ефекту. Це обернення навспак барокової традиції з особливою ясністю оприявнюється в різдвяних і великодніх віршах, що мають легке пародійне забарвлення, але навіть і в сатирі віднаходиться те саме перелицювання барокової традиції. У цьому сенсі гумористичні та сатиричні твори являють собою специфічне сполучення високої академічної традиції та сільського фольклору.¹

Юрій Шевельов.

¹ *Шевельов, Юрій.* Історична фонологія української мови. Харків: Акта, 2003 : 903.

Зміст

Інтермедії до драми Якуба Гаватовича	7
<i>Михайло Возняк</i> . Інтермедії з драми Якуба Гаватовича	17
<i>Ростислав Семків</i> . Класичні теорії комізму від Аристотеля до Канта	32
<i>Петро Білоус</i> . Проблема комічного в українській середньовічній літературі	39
<i>Юрій Ларін</i> . Іронічні підтексти передмови Захарії Копистенського до лаврського видання Бесід Іоана Золотоустого на чотирнадцять послань святого апостола Павла	49
<i>Олена Матушек</i> . Засоби комічного в проповідях Лазаря Барановича	56
<i>Йоанна Гетка</i> . Гумор як дидактичний інструмент (на матеріалі друків василіянських типографій XVIII ст.)	64
<i>Геннадій Нога</i> . Сміх в епістолярії Григорія Сковороди: Тексти і контексти	74
<i>Світлана Журавльова</i> . Великдень тема в українській бароковій поезії: від величання до бурлеску	84
<i>Олена Пелешенко</i> . Моделі райського простору в українському низовому бароко	92
<i>Назар Федорак</i> . “Низова” модифікація житійного канону в «Автобіографії» Іллі Турчиновського	108
<i>Ольга Петренко-Цеунова</i> . Засоби комічного у трагедокомедії «Володимир» Феофана Прокоповича	116
<i>Микола Сулима</i> . Життя України в інтермедіях XVII–XVIII ст. (реальні й комічні інтерпретації)	129
<i>Архiepиcкoп Ігор Ісічeнкo</i> . “Гібридна війна” на сцені Києво-Могилянської академії (1736–1737 pp.)	144
<i>Світлана Богданець</i> . Між голодом і обжерством: харчові фабули в літературі українського низового бароко	158
<i>Ігор Помазан</i> . Пародійні ракурси гербового вірша «Доказательства Хама Данилея Кукси потомственні»	169
<i>Наталія Пелешенко</i> . Інтермедії до драми Якуба Гаватовича в романі О. Ільченка «Козацькому роду нема переводу, або ж Мамай і чужа молодиця»	176
Відомості про авторів	197